

İlke Türü	İlke Kodu	İlke Numarası	İlke Açıklaması	Uyum Durumu	Açıklama	Link
A. Genel	A1. Strateji, Politika ve Hedefler	1	Yönetim Kurulu ÇSY öncelikli konularını, risklerini ve fırsatlarını belirler ve buna uygun ÇSY politikalarını oluşturur. Söz konusu politikaların etkin bir biçimde uygulanması bakımından; Ortaklık içi yönerge, iş prosedürleri vs. hazırlanabilir. Bu politikalar için Yönetim Kurulu kararı alır ve kamuya açıklar.	Tam uyum	Sürdürülebilirlik Politikalarımız mevcuttur. Riskin Erken Saptanması Komitemizin belirlediği ve takip ettiği bir prosedür bulunmaktadır. ÇSY riskleri, Komite tarafından değerlendirilmektedir.	https://www.verusa.com.tr/media/4888/suerdueruelebilirlik-politikas%C4%B1.pdf https://www.verusa.com.tr/media/4891/kalite-politikas%C4%B1.pdf https://www.verusa.com.tr/media/8823/%C3%87evre-Politikas%C4%B1.pdf
	A1. Strateji, Politika ve Hedefler	2	ÇSY politikalarına, risk ve fırsatlarına uygun Ortaklık Stratejisini belirler. Ortaklık stratejisi ve ÇSY politikalarına uygun kısa ve uzun vadeli hedeflerini belirler ve kamuya açıklar.	Tam uyum	Tüm ÇSY politikaları, enerji ve su tasarrufu, atık yönetimi konularının grup şirketlerinde benimsenmesi önceliklendirilmiştir. Entegre yönetim sistemleri belgeleri tamamlanmış ve kamuya açıklanmıştır. Uygulamalara ait bilgiler 2020 faaliyet raporu ve sürdürülebilirlik raporunda detaylandırılmıştır.	https://www.verusa.com.tr/media/10491/sustainability-report.pdf
	A2. Uygulama/İzleme	3	ÇSY politikalarının yürütülmesinden sorumlu komiteleri/birimleri belirler ve kamuya açıklar. Sorumlu komite/birim, politikalar kapsamında gerçekleştirilen faaliyetleri yılda en az bir kez ve her halükarda Kurul'un ilgili düzenlemelerinde yıllık faaliyet raporlarının kamuya açıklanması için belirlenen azami süreler içerisinde kalacak şekilde Yönetim Kuruluna raporlar.	Tam uyum	Sürdürülebilirlik Komitesi ve alt çalışma grubu kurulmuş, görev ve sorumlulukları belirlenmiştir. Komite ortak bir ÇSY platformunda tüm şirketlerin birlikte hareket etmesi kararı almış, çevre ve riskler konularında YK'ya raporlama yapmıştır.	
	A2. Uygulama/İzleme	4	Belirlenen kısa ve uzun vadeli hedefler doğrultusunda uygulama ve eylem planlarını oluşturur ve kamuya açıklar.	Kısmi uyum	Sürdürülebilirlik Komitemiz tüm grup şirketleri ile ortak bir platformdan çalışmalarını yürütme kararı almış, diğer şirketlerin ortak politikaları benimsemesi, entegre yönetim sistemi sertifikalarının alınması, etik kurallara uyum konularını takip etmiştir.	
	A2. Uygulama/İzleme	5	ÇSY Kilit Performans Göstergelerini (KPG) belirler ve yıllar bazında karşılaştırmalı olarak açıklar. Teviti edilebilir nitelikteki verilerin varlığı halinde, KPG'leri yerel ve uluslararası sektör karşılaştırmalarıyla birlikte sunar.	Kısmi uyum	ÇSY performans göstergelerimiz 2020 yılı Sürdürülebilirlik raporunda kamuya açıklanmıştır ve hedeflenen iyileştirmeler yıllar bazında karşılaştırmalı olarak kamuya duyurulacaktır.	https://www.verusa.com.tr/media/10491/sustainability-report.pdf
	A2. Uygulama/İzleme	6	İş süreçlerine veya ürün ve hizmetlere yönelik sürdürülebilirlik performansını iyileştirici inovasyon faaliyetlerini açıklar.	Kısmi uyum	İş süreçlerinin entegre yönetim sistemi standartlarına uygun olarak takip edilmesi, yenilenebilir enerji yatırımları ile karbon salımının azaltılması, ekolojik standartlarla üretim yapılması ve enerji tasarrufu konularında ortak hedefler takip edilmiş ve gelişmeler faaliyet raporları ve KAP açıklamaları ile kamuoyuna duyurulmuştur.	
	A3. Raporlama	7	Sürdürülebilirlik performansını, hedeflerini ve eylemlerini yılda en az bir kez raporlar ve kamuya açıklar. Sürdürülebilirlik faaliyetlerine ilişkin bilgileri faaliyet raporu kapsamında açıklar.	Tam uyum	Çatı kuruluş olarak tüm grubu kapsayan konsolide sürdürülebilirlik performansımızı, hedeflerimizi ve eylemlerimizi yılda bir kez raporlar faaliyet raporu kapsamında ve sürdürülebilirlik raporu olarak kamuya açıklarız.	https://www.verusa.com.tr/media/10491/sustainability-report.pdf
	A3. Raporlama	8	Paydaşlar için ortaklığın konumu, performansı ve gelişiminin anlaşılabilirliği açısından önemli nitelikteki bilgilerin, doğrudan ve özülü bir anlatımla paylaşılması esastır. Ayrıntılı bilgi ve verileri kurumsal internet sitesinde ayrıca açıklayabilir, farklı paydaşların ihtiyaçlarını doğrudan karşılayan ayrı raporlar hazırlayabilir.	Tam uyum	Paydaş iletişimde kurumsal web sayfası, faaliyet raporları, KAP Bildirimleri ve basın bültenleri kullanılmaktadır.	
	A3. Raporlama	9	Şeffaflık ve güvenilirlik bakımından azami özen gösterir. Dengeli yaklaşım kapsamında açıklama ve raporlamalarda öncelikli konular hakkında her türlü gelişmeyi objektif bir biçimde açıklar.	Tam uyum	Tüm raporlama ve açıklamalar şeffaflık ve güvenilirlik bakışı ile hazırlanır.	
	A3. Raporlama	10	Faaliyetlerinin Birleşmiş Milletler (BM) 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan hangileri ile ilişkili olduğu hakkında bilgi verir.	Tam uyum	Sürdürülebilirlik Raporu'nda BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile faaliyetlerimiz ilişkilendirilmiştir.	https://www.verusa.com.tr/media/10491/sustainability-report.pdf
	A3. Raporlama	11	Çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim konularında aleyhte açılan ve/veya sonuçlanan davalara ilişkin açıklama yapar.	Tam uyum	Çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim konularında herhangi bir dava bulunmamaktadır.	
	A4. Doğrulama	12	Bağımsız üçüncü taraflara (bağımsız sürdürülebilirlik güvence sağlayıcılarına) doğrulatıldığı takdirde, sürdürülebilirlik performans ölçümlerini kamuya açıklar ve söz konusu doğrulama işlemlerinin artırılması yönünde gayret gösterir.	Kısmi uyum	Bilgiler 2020 yılı sürdürülebilirlik raporunda yer almaktadır.	
B. Çevre	B. Çevresel İlkeler	13	Çevre yönetimi alanındaki politika ve uygulamalarını, eylem planlarını, çevresel yönetim sistemlerini (ISO 14001 standardı ile bilinmektedir) ve programlarını açıklar.	Tam uyum	Çevresel yönetim sistemimiz, ISO 14001 standardı mevcuttur. Çevre mevzuatına uyum sağlayarak, faaliyetlerimizi çevresel sorumluluk bilinciyle yürütmekte ve ilgili çalışmalarını faaliyet raporumuzda paylaşmaktayız.	
	B. Çevresel İlkeler	14	Çevre ile ilgili kanun ve ilgili diğer düzenlemelere uyum sağlar ve bunları açıklar.	Kısmi uyum	Çevre ile ilgili kanun ve ilgili diğer düzenlemelere uyum sağlanmakla birlikte, bu konuya ilişkin kamuoyuna yönelik ek açıklama yapılmamaktadır.	

B. Çevresel İlkeler	15	Sürdürülebilirlik İlkeleri kapsamında hazırlanacak raporda yer verilecek çevresel raporun sınırı, raporlama dönemi, raporlama tarihi, veri toplama süreci ve raporlama koşulları ile ilgili kısıtları açıklar.	Tam uyum	Sürdürülebilirlik İlkeleri kapsamında hazırlanan Sürdürülebilirlik Raporumuzda çalışmalarımız, çevresel raporun sınırı, raporlama dönemi, raporlama tarihi, veri toplama süreci ve raporlama koşulları ile ilgili kısıtlar belirtilmektedir.	
B. Çevresel İlkeler	16	Çevre ve iklim değişikliği konusuyla ilgili ortaklıktaki en üst düzey sorumluluğu, ilgili komiteleri ve görevlerini açıklar.	Tam uyum	En üst düzey sorumluluğu, ilgili sürdürülebilirlik komite ve çalışma grubu ve görevleri 2020 yılı içerisinde belirlenmiştir.	
B. Çevresel İlkeler	17	Hedeflerin gerçekleştirilmesi de dâhil olmak üzere, çevresel konuların yönetimi için sunduğu teşvikleri açıklar.	Tam uyum	Hedeflerin gerçekleştirilmesi de dâhil olmak üzere, çevresel konuların yönetimi için sunulan teşvikler Sürdürülebilirlik Raporunda açıklanmıştır.	
B. Çevresel İlkeler	18	Çevresel sorunların iş hedeflerine ve stratejilerine nasıl entegre edildiğini açıklar.	Tam uyum		
B. Çevresel İlkeler	19	İş süreçlerine veya ürün ve hizmetlerine yönelik sürdürülebilirlik performanslarını ve bu performansı iyileştirici faaliyetlerini açıklar.	Tam uyum		
B. Çevresel İlkeler	20	Sadece doğrudan operasyonlar bakımından değil, ortaklık değer zinciri boyunca çevresel konuları nasıl yönettiğini ve stratejilerine tedarikçi ve müşterileri nasıl entegre ettiğini açıklar.	Tam uyum		
B. Çevresel İlkeler	21	Çevresel konularda (sektörel, bölgesel, ulusal ve uluslararası) politika oluşturma süreçlerine dâhil olup olmadığını; çevre konusunda üyesi olduğu dernekler, ilgili kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları ile yaptığı iş birliklerini ve varsa aldığı görevleri ve desteklediği faaliyetleri açıklar.	Tam uyum		
B. Çevresel İlkeler	22	Çevresel göstergeler (Sera gazı emisyonları (Kapsam-1 (Doğrudan), Kapsam-2 (Enerji dolaylı), Kapsam-3 (Diğer dolaylı)), hava kalitesi, enerji yönetimi, su ve atıksu yönetimi, atık yönetimi, biyoçeşitlilik etkileri) ışığında çevresel etkileri ile ilgili bilgileri dönemsel olarak karşılaştırılabilir bir şekilde raporlar.	Tam uyum		
B. Çevresel İlkeler	23	Verilerini toplamak ve hesaplamak için kullandığı standart, protokol, metodoloji ve baz yıl ayrıntılarını açıklar.	Tam uyum		
B. Çevresel İlkeler	24	Önceki yıllarla karşılaştırmalı olarak rapor yılı için çevresel göstergelerin durumunu açıklar (artış veya azalma).	Kısmi uyum	2020 yılında ilk rapor yayınlanmış olup önümüzdeki yıllarda karşılaştırmalı veriler kamuoyu ile paylaşılacaktır.	
B. Çevresel İlkeler	25	Çevresel etkilerini azaltmak için kısa ve uzun vadeli hedefler belirler ve bu hedefleri açıklar. Bu hedeflerin Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Taraflar Konferansı'nın önerdiği şekilde Bilime Dayalı olarak belirlenmesi tavsiye edilir. Daha önce belirlediği hedeflere göre rapor yılında gerçekleşen ilerleme söz konusu ise konu hakkında bilgi verir.	Tam uyum		
B. Çevresel İlkeler	26	İklim krizi ile mücadele stratejisini ve eylemlerini açıklar.	Tam uyum	Faaliyetlerimizin iklim değişikliğine olan etkilerinin farkındalığı ile risklerin azaltılması temeline dayanan bir yaklaşımla gerçekleştirilmekteyiz.	
B. Çevresel İlkeler	27	Sunduğu ürünler ve/veya hizmetlerin potansiyel olumsuz etkisini önleme veya minimize etme programı ya da prosedürlerini açıklar; üçüncü tarafların sera gazı emisyon miktarlarında azaltım sağlamaya yönelik aksiyonlarını açıklar.	Tam uyum	Holding bünyesinde faaliyet gösteren yüksek ve orta risk grubu olarak sınıfladığımız şirketlerin üretim faaliyetleri ekolojik standartlar, entegre yönetim sistemleri ve kamu lisansları dahilinde mevzuata uyumlu olarak yönetilmektedir.	
B. Çevresel İlkeler	28	Çevresel etkilerini azaltmaya yönelik aldığı aksiyonlar, yürüttüğü projeler ve girişimlerin toplam sayısını ve bunların sağladığı çevresel fayda/kazanç ve maliyet tasarruflarını açıklar.	Tam uyum		2019 ve 2020 Faaliyet Raporları
B. Çevresel İlkeler	29	Toplam enerji tüketim verilerini (hammadde hariç) raporlar ve enerji tüketimlerini Kapsam-1 ve Kapsam-2 olarak açıklar.	Tam uyum		
B. Çevresel İlkeler	30	Raporlama yılında üretilen ve tüketilen elektrik, ısı, buhar ve soğutma hakkında bilgi sağlar.	Tam uyum		
B. Çevresel İlkeler	31	Yenilenebilir enerji kullanımının artırılması, sıfır veya düşük karbonlu elektrığe geçiş konusunda çalışmalar yapar ve bu çalışmalarını açıklar.	Tam uyum	Mevcut durumda Şirket 194,414 MW kurulu güce sahip yenilenebilir enerji portföyüne iştirak etmekte ve yatırımlarını bu alanda yoğunlaştırmaktadır.	
B. Çevresel İlkeler	32	Yenilenebilir enerji üretim ve kullanım verilerini açıklar.	Tam uyum		
B. Çevresel İlkeler	33	Enerji verimliliği projeleri yapar ve bu çalışmalar sayesinde enerji tüketim ve emisyon azaltım miktarını açıklar.	Tam uyum		

	B. Çevresel İlkeler	34	Yer altından veya yer üstünden çekilen, kullanılan, geri dönüştürülen ve deşarj edilen su miktarlarını, kaynaklarını ve prosedürlerini (Kaynak bazında toplam su çekimi, su çekiminden etkilenen su kaynakları; geri dönüştürülen ve yeniden kullanılan suyun yüzdesi ve toplam hacmi vb.) raporlar.	Tam uyum		
	B. Çevresel İlkeler	35	Operasyonlar veya faaliyetlerinin herhangi bir karbon fiyatlandırma sistemine (Emisyon Ticaret Sistemi, Cap & Trade veya Karbon Vergisi) dâhil olup olmadığını açıklar.	Kısmi uyum	Sürdürülebilirlik raporunda enerji yönetimi, su ve atıksu yönetimi, atık yönetimi açıklanmıştır. Sera gazı salımları GHG protokolüne göre hesaplanmıştır.	
	B. Çevresel İlkeler	36	Raporlama döneminde biriken veya satın alınan karbon kredisi bilgisini açıklar.	İlgisiz	Böyle bir açıklama yapılmamıştır.	
	B. Çevresel İlkeler	37	Ortaklık içerisinde karbon fiyatlandırması uygulayanlar ise ayrıntılarını açıklar.	İlgisiz	Böyle bir fiyatlama yoktur ve açıklama yapılmamıştır.	
	B. Çevresel İlkeler	38	Çevresel bilgilerini açıkladığı tüm zorunlu ve gönüllü platformları açıklar.	Tam uyum		
C. Sosyal						
	C1. İnsan Hakları ve Çalışan Hakları	39	İnsan Hakları Evrensel Beyannameğine, Türkiye'nin onayladığı ILO Sözleşmelerine ve Türkiye'de insan hakları ve çalışma hayatını düzenleyen hukuksal çerçeve ve mevzuata tam uyumun taahhüt edildiği Kurumsal İnsan Hakları ve Çalışan Hakları Politikası oluşturur. Söz konusu politikayı ve politikanın uygulanması ile ilgili rolleri ve sorumlulukları kamuya açıklar.	Kısmi uyum	İnsan Kaynakları Politikası ve Etik ilke ve Kurullar Belirlenmiş ve şirket web sitesinde yayınlanmıştır. Ayrıca İnsan Hakları konusunu kapsayan bir politika düzenlenmemiş olsa da İK politikamızın temeli İnsan Hakları odaklı olarak oluşturulmuştur. Bu alanda çalışmalar devam etmektedir.	
	C1. İnsan Hakları ve Çalışan Hakları	40	İşe alım süreçlerinde fırsat eşitliği sağlar. Tedarik ve değer zinciri etkilerini de gözleterek adil iş gücü, çalışma standartlarının iyileştirilmesi, kadın istihdamı ve kapsayıcılık konularına (kadın, erkek, dini inanç, dil, ırk, etnik köken, yaş, engelli, mülteci vb. ayrımı yapılmaması gibi) politikalarında yer verir.	Tam uyum		
	C1. İnsan Hakları ve Çalışan Hakları	41	Belirli ekonomik, çevresel, toplumsal faktörlere duyarlı kesimlerin (düşük gelirli kesimler, kadınlar vb.) veya azınlık haklarının/fırsat eşitliğinin gözetilmesi konusunda değer zinciri boyunca alınan önlemleri açıklar.	Tam uyum		
	C1. İnsan Hakları ve Çalışan Hakları	42	Ayrımcılığı, eşitsizliği, insan hakları ihlallerini, zorla çalıştırmayı önleyici ve düzeltici uygulamalara ilişkin gelişmeleri raporlar. Çocuk işçi çalıştırılmamasına yönelik düzenlemeleri açıklar.	Tam uyum		
	C1. İnsan Hakları ve Çalışan Hakları	43	Çalışanlara yapılan yatırım (eğitim, gelişim politikaları), tazminat, tanınan yan haklar, sendikalaşma hakkı, iş/hayat dengesi çözümleri ve yetenek yönetimine ilişkin politikalarını açıklar. Çalışan şikayetleri ve anlaşmazlıkların çözümüne ilişkin mekanizmaları oluşturarak uyumsuzluk çözüm süreçlerini belirler. Çalışan memnuniyetinin sağlanmasına yönelik olarak yapılan faaliyetleri düzenli olarak açıklar.	Tam uyum		
	C1. İnsan Hakları ve Çalışan Hakları	44	İş sağlığı ve güvenliği politikaları oluşturur ve kamuya açıklar. İş kazalarından ve sağlığın korunması amacıyla alınan önlemleri ve kaza istatistiklerini açıklar.	Tam uyum		
	C1. İnsan Hakları ve Çalışan Hakları	45	Kişisel verilerin korunması ve veri güvenliği politikalarını oluşturur ve kamuya açıklar.	Tam uyum		
	C1. İnsan Hakları ve Çalışan Hakları	46	Etik politikası oluşturur (iş, çalışma etiği, uyum süreçleri, reklam ve pazarlama etiği, açık bilgilendirme vb. çalışmalarını dâhil) ve kamuya açıklar.	Tam uyum		
	C1. İnsan Hakları ve Çalışan Hakları	47	Toplumsal yatırım, sosyal sorumluluk, finansal kapsayıcılık ve finansmana erişim kapsamındaki çalışmalarını açıklar.	Tam uyum		
	C1. İnsan Hakları ve Çalışan Hakları	48	Çalışanlara CSY politikaları ve uygulamaları konusunda bilgilendirme toplantıları ve eğitim programları düzenler.	Kısmi uyum	CSY politikaları ve uygulamaları konusunda çalışanlar bilgilendirilmiş olup ayrıca bir eğitim programı uygulanmamıştır.	
	C2. Paydaşlar, Uluslararası Standartlar ve İnisiyatifler	49	Sürdürülebilirlik alanındaki faaliyetlerini tüm paydaşların (çalışanlar, müşteriler, tedarikçiler ve hizmet sağlayıcılar, kamu kuruluşları, hissedarlar, toplum ve sivil toplum kuruluşları vb) ihtiyaç ve önceliklerini dikkate alarak yürütür.	Tam uyum		
	C2. Paydaşlar, Uluslararası Standartlar ve İnisiyatifler	50	Müşteri şikayetlerinin yönetimi ve çözümüne ilişkin müşteri memnuniyeti politikası düzenler ve kamuya açıklar.	Tam uyum	Grup şirketlerinde kalite ve ürün kalitesi yönetimine ilişkin politikalar mevcuttur, geri bildirimler değerlendirilmektedir.	

C2. Paydaşlar, Uluslararası Standartlar ve İnisiyatifler	51	Paydaş iletişimini sürekli ve şeffaf bir şekilde yürütür; hangi paydaşlarla, hangi amaçla, ne konuda ve ne sıklıkla iletişime geçtiğini, sürdürülebilirlik faaliyetlerinde kaydedilen gelişmeleri açıklar.	Tam uyum			
	52	Benimsediği uluslararası raporlama standartlarını (Karbon Saydamlık Projesi (CDP), Küresel Raporlama Girişimi (GRI), Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (IIRC), Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartları Kurulu (SASB), İklimle İlişkili Finansal Açıklamalar Görev Gücü (TCFD) vb.) kamuya açıklar.	Tam uyum			
	53	İmzacısı veya üyesi olduğu uluslararası kuruluş veya ilkeleri (Ekvator Prensipleri, Birleşmiş Milletler Çevre Programı Finans Girişimi (UNEP-FI), Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler (UNGC), Birleşmiş Milletler Sorumlu Yatırım Prensipleri (UNPRI) vb.), benimsediği uluslararası prensipleri (Uluslararası Sermaye Piyasası Birliği (ICMA) Yeşil/Sürdürülebilir Tahvil Prensipleri gibi) kamuya açıklar.	Tam uyum			
	54	Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi ve uluslararası sürdürülebilirlik endekslerinde (Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi, FTSE4Good, MSCI ÇSY Endeksleri vb.) yer almak için somut çaba gösterir.	Tam uyum			
D. Kurumsal Yönetim						
D. Kurumsal Yönetim	Kurumsal Yönetim İlkeleri	55	II-17.1 sayılı Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim Tebliği kapsamında zorunlu olarak uyulması gereken Kurumsal Yönetim ilkeleri yanında tüm Kurumsal Yönetim ilkelerine uyum sağlanması için azami çaba gösterir.	Tam uyum		
	Kurumsal Yönetim İlkeleri	56	Sürdürülebilirlik konusunu, faaliyetlerinin çevresel etkilerini ve bu konudaki ilkeleri kurumsal yönetim stratejisini belirlerken göz önünde bulundurur.	Tam uyum		
	Kurumsal Yönetim İlkeleri	57	Kurumsal Yönetim İlkeleri'nde belirttiği şekilde menfaat sahiplerine ilişkin ilkelere uyum sağlamak ve menfaat sahipleri ile iletişimi güçlendirmek için gerekli tedbirleri alır. Sürdürülebilirlik alanındaki tedbirler ve stratejilerin belirlenmesinde menfaat sahiplerinin görüşlerine başvurur.	Tam uyum		
	Kurumsal Yönetim İlkeleri	58	Sosyal sorumluluk projeleri, farkındalık etkinlikleri ve eğitimler ile sürdürülebilirlik konusu ve bunun önemi hakkında farkındalığın artırılması konusunda çalışır.	Tam uyum		
	Kurumsal Yönetim İlkeleri	59	Sürdürülebilirlik konusunda uluslararası standartlara ve inisiyatiflere üye olmak ve çalışmalarına katkı sağlamak için çaba gösterir.	Tam uyum		https://unglobalcompact.org/what-is-gc/participants/139422
	Kurumsal Yönetim İlkeleri	60	Rüşvet ve yolsuzlukla mücadele ile vergisel açıdan dürüstlük ilkesine yönelik politika ve programlarını açıklar.	Tam uyum		https://www.verusa.com.tr/media/8841/Rue%C5%9Fvet-ve-Yolsuzlukla-Muecadele-Politikas%C4%B1.pdf